Lietas Nr. C24098614
Lietas arhīva Nr. CA-0547-17/31

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2017.gada 3.aprīlī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Agnese Veita
tiesnese Ilze Celmiņa
tiesnesis Normunds Riņķis
ar tiesas sēžu sekretāri Lieni Alksni
tulci /pers. A/
piedaloties zvērinātai advokātei Solvitai Eimanei

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. B/ prasībā pret /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ par dāvinājuma līgumā noteiktā uzlikuma nodrošinājumu un hipotēkas līguma atzīšanu par spēkā neesošu sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Ogres rajona tiesas 2016.gada 30.marta spriedumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

2014.gada 29.janvārī /pers. B/ (turpmāk arī prasītājs) cēlis prasību Ogres rajona tiesā pret /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ (turpmāk visi kopā un katrs atsevišķi arī atbildētāji) par dāvinājuma līgumā noteiktā uzlikuma nodrošinājumu un hipotēkas līguma atzīšanu par spēkā neesošu un, atsaucoties uz Civillikuma 177., 1076., 1077., 1305., 1415., 1592., 1929.pantu, lūdzis nodrošināt 1998.gada 10.decembra dāvinājuma līgumā minētā uzlikuma izpildi, ierakstot nekustamajam īpašumam /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/, Ogres pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/atsavināšanas aizlieguma atzīmi un apgrūtinājumu atbilstoši 1998.gada 10.decembra dāvinājuma līguma 4.punktā minētajam uzlikumam, atzīt par spēkā neesošu 2010.gada 18.martā starp /pers. C/ un /pers. D/ noslēgto hipotēkas līgumu, dzēst aizlieguma atzīmi un ierakstu par hipotēkas nostiprināšanu pamatojoties uz 2010.gada 18.marta hipotēkas līgumu nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/, Ogres pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/ierakstu II.daļas 2.iedaļā, ieraksts Nr.1.1. un IV.daļas 1., 2.iedaļas ieraksts Nr.1.1., kā arī piedzīt no atbildētājiem par labu prasītājam tiesāšanās izdevumus to faktiskajā apmērā.

Ar Ogres rajona tiesas 2016.gada 30.marta spriedumu /pers. B/ prasība pret /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ par dāvinājuma līgumā noteiktā uzlikuma nodrošinājumu un hipotēkas līguma atzīšanu par spēkā neesošu apmierināta daļēji.

Nekustamajam īpašumam /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/, Ogresgala pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/ierakstīta atsavināšanas aizlieguma atzīme un apgrūtinājums /pers. F/ un /pers. C/ starpā 1998.gada 10.decembrī noslēgtā dāvinājuma līguma 4.punktā minētā uzlikuma nodrošināšanai.

Pārējā daļā prasība noraidīta.

No atbildētājiem par labu valstij piedzīta valsts nodeva 100 EUR no katra un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 19,76 EUR no katra.

Spriedums pamatots ar turpmāk norādīto.

Lietā nav strīda, ka 1998.gada 10.decembrī starp /pers. F/ un /pers. C/ noslēgts dāvinājuma līgums, ar kuru /pers. F/ uzdāvinājusi atbildētājam /pers. C/ sev piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/, kas sastāv no zemes gabala 0,0676 ha un no pamatceltnes ar kopējo platību 48 kv.m.

Dāvinājuma līguma 4.punktā noteikts uzlikums – /pers. C/ uzlikts pienākums atdot uzdāvināto nekustamo īpašumu viņa dēlam prasītājam /pers. B/, viņam sasniedzot 25 gadu vecumu.

Kā izriet no Ogres zemesgrāmatu nodaļas Ogresgala pagasta zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs A/, atbildētājam /pers. C/ īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /adrese A/, nostiprinātas 1998.gada 17.decembrī, bet dāvinājuma līgumā noteiktais uzlikums zemesgrāmatā nav reģistrēts.

Dāvinātāja /pers. F/ mirusi 2012.gada 30.maijā, ko apstiprina miršanas apliecība Nr./apliecības numurs/.

Tiesa, atsaucoties uz Civillikuma 1929.pantu un Zemesgrāmatu likuma 31. un 44.pantu, atzinusi, ka saskaņā ar iepriekš norādītajām tiesību normām un dāvinājuma līguma noteikto uzlikumu nekustamajam īpašumam /adrese A/, Ogresgala pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/ierakstāma atsavināšanas aizlieguma atzīme un apgrūtinājums /pers. F/ un /pers. C/ starpā 1998.gada 10.decembrī noslēgtā dāvinājuma līguma 4.punktā minētā uzlikuma nodrošināšanai.

Atbildētāji/pers. D/ un /pers. E/ 2010.gada 18.martā noslēguši aizdevuma līgumu (notariālu aktu, kurš reģistrēts Rīgas apgabaltiesas zvērināta notāra Viktora Ozola aktu un apliecinājumu reģistrā Nr.1293), ar kuru /pers. D/ pirms līguma noslēgšanas ir aizdevis /pers. E/ 50 000 EUR uz laiku līdz 2011.gada 18.martam.

Tiesa norādījusi, ka iepriekš norādītais darījums ir deklarēts Valsts ieņēmumu dienestā, un no Valsts ieņēmumu dienesta izziņas neizriet, ka atbildētājam šādas naudas summas nebūtu.

Tāpat tiesa norādījusi, ka lietā nav pierādījumu, ka minētais aizdevuma līgums būtu atzīts par spēkā neesošu, un arī izskatāmajā lietā to atzīt par spēkā neesošu nav lūgts, līdz ar to atzinusi, ka nav pamata vērtēt līguma tiesisko dabu, tostarp, atzīt, ka tas ir fiktīvs.

Turklāt arī no zvērinātas advokātes paskaidrojumiem secināms, ka tiesībsargājošās iestādes sakarā ar šī aizdevuma līguma noslēgšanu kriminālprocesu nav uzsākušas.

2010.gada 18.martā atbildētāji /pers. D/ un /pers. C/ noslēguši hipotēkas līgumu, saskaņā ar kuru /pers. C/ ieķīlājis uzdāvināto nekustamo īpašumu /adrese A/, kā arī sev piederošo dzīvokļa īpašumu /adrese B/, kā nodrošinājumu trešās personas /pers. E/ saistību pret /pers. D/, kas izriet no 2010.gada 18.marta aizdevuma līguma, izpildei.

Nekustamā īpašuma /adrese A/, Ogres pagasta zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs A/II.daļas 2.iedaļas Nr.1.1. ierakstā noteikts aizliegums bez atbildētāja /pers. D/ rakstiskas piekrišanas nekustamo īpašumu atsavināt, dāvināt, sadalīt un apgrūtināt ar lietu tiesībām. Pamats: 2010.gada 18.marta hipotēkas līgums.

Savukārt, Ogres pagasta zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs A/IV.daļas 1., 2.iedaļas Nr.1.1. ierakstā nostiprināta kā pirmā hipotēka 60 000 EUR, tajā skaitā piešķirtā aizdevuma summa – 50 000 EUR, kas pēc Latvijas Bankas noteiktā valūtas maiņas kursa sastāda 35 140,20 Ls. Līgumsods: 0,1 % dienā no termiņā nesamaksātā maksājuma summas. Samaksas termiņš – līdz pilnīgai saistību izpildei. Kreditors: /pers. D/. Parādnieks: /pers. E/. Pamats: 2010.gada 18.marta aizdevuma līgums, 2010.gada 18.marta hipotēkas līgums. Šī hipotēka pilnā apjomā ierakstīta arī nekustamam īpašumam Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs B/.

Tiesa atzinusi, ka 2010.gada 18.marta hipotēkas līgums ir noslēgts tiesiski.

Citējot Zemesgrāmatu likuma 1.pantu un ņemot vērā to, ka dāvinājuma līgumā noteiktais uzlikums nav reģistrēts zemesgrāmatā, tiesa secinājusi, ka atbildētājam /pers. D/, noslēdzot hipotēkas līgumu, tas nebija saistošs.

Tiesa norādījusi, ka dāvinājuma līgumā atbildētājam /pers. C/ nav noteikti ierobežojumi rīkoties ar tajā norādīto nekustamo īpašumu līdz brīdim, kad viņa dēls sasniegs 25 gadu vecumu, tostarp, aizliegums ieķīlāt to.

Atsaucoties uz Civillikuma 927. un 928.pantu, tiesa atzinusi, ka ne /pers. C/, ne /pers. D/ rīcībā nav konstatējama tāda darbība, tajā skaitā, neatļauta, kas būtu par pamatu viņu starpā noslēgto hipotēkas līgumu atzīt par spēkā neesošu, līdz ar ko nav dzēšama arī Ogresgala pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/ierakstītā aizlieguma atzīme un ieraksts par hipotēkas nostiprināšanu, un šajā daļā prasība noraidāma.

Tā kā prasītājs ar Ogres rajona tiesas 2014.gada 5.februāra lēmumu daļēji atbrīvots no tiesas izdevumu samaksas iesniedzot prasības pieteikumu un prasība ir apmierināma daļēji, tiesa norādījusi, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu no atbildētājiem par labu valstij piedzenama valsts nodeva 300 EUR apmērā par prasības nodrošināšanu, tas ir, 100 EUR no katra.

Savukārt, ņemot vērā prasītāja samaksātos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,83 EUR apmērā, tiesa atzinusi, ka no atbildētājiem par labu valstij piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 19,76 EUR no katra.

Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedzis prasītājs /pers. B/, norādot, ka pārsūdz spriedumu prasības noraidītajā daļā, un lūdzot atzīt par spēkā neesošu 2010.gada 18.martā starp /pers. C/ un /pers. D/ noslēgto hipotēkas līgumu daļā, ar kuru tiek nodibināta hipotēka uz nekustamo īpašumu /adrese A/, kas ierakstīts Ogresgala pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/, dzēst aizlieguma atzīmi un ierakstu par hipotēkas nostiprināšanu, pamatojoties uz iepriekš norādīto hipotēkas līgumu nekustamā īpašuma /adrese A/ Ogresgala pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/II.daļas 2.iedaļā, ieraksts Nr.1.1. un IV.daļas 1., 2.iedaļas ieraksts Nr.1.1., kā arī piedzīt no atbildētājiem tiesāšanās izdevumus to faktiskajā apmērā.

Apelācijas sūdzībā sprieduma nepareizībai norādīti šādi argumenti.

Tiesa, izskatot prasību daļā par hipotēkas līguma atzīšanu par spēkā neesošu, nav piemērojusi Civillikuma 1.pantu kopsakarā ar 1415.pantu, kā arī nav piemērojusi Civillikuma 927., 1076., 1080., 1305., 1306.pantu, kā arī Notariāta likuma 110., 111. un 112.pantu redakcijā, kādā tie bija spēkā uz 1998.gada 10.decembri.

1998.gada 10.decembra dāvinājuma līgums apliecināts uzrādījuma kārtībā pie Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Ināras Dobbermanes, tātad šobrīd ir pielīdzināms publiskam dokumentam.

Ņemot vērā dāvinājuma līgumā noteikto uzlikumu, nevar uzskatīt, ka atbildētājs /pers. C/ ieguva neierobežotas tiesības uz nekustamo īpašumu Civillikuma 927.panta izpratnē, jo īpašuma tiesība bija iegūta uz noteiktu laiku ar uzlikumu nodot to tālāk prasītājam.

Šis apdāvinātā tiesību aprobežojums saistās ar atsavināšanas aizliegumu, kā arī aizliegumu īpašumu apgrūtināt, jo dāvinājuma mērķis ir saglabāt uzdāvināto nekustamo īpašumu, lai to tālāk nodotu prasītājam.

Turklāt atbildētājam /pers. C/ kā dāvinājuma līguma dalībniekam bija zināms tā saturs, tostarp noteiktais uzlikums. Līdz ar to atbildētājs savas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu drīkstējis izlietot tikai tādā apmērā, lai tas nākotnē neradītu sekas, kuru rezultātā nekustamais īpašums varētu tikt zaudēts.

Tiesa spriedumā kļūdaini norādījusi, ka ne /pers. C/, ne /pers. D/ rīcībā nav konstatējama tāda darbība, tostarp neatļauta, kas būtu par pamatu viņu starpā noslēgto hipotēkas līgumu atzīt par spēkā neesošu.

/pers. C/, noslēdzot hipotēkas līgumu, rīkojies nelabticīgi gan attiecībā pret prasītāju, gan pret atbildētāju /pers. D/. Zinot, ka viņam īpašuma tiesības noteiktas tikai uz laiku un ar uzlikumu, atbildētājs rīkojies pretēji prasītāja interesēm iespējams nākotnē padarot dāvinājuma līgumā noteiktā uzlikuma izpildi par neiespējamu.

Jāņem vērā arī tas, ka īpašums ieķīlāts, nodrošinot trešās personas – /pers. E/, saistību izpildi.

Atbildētājs/pers. C/, parakstot hipotēkas līgumu, sniedzis nepatiesu informāciju hipotēkas līguma 2.1.punktā apliecinot, ka tam ir īpašuma tiesības uz šajā līgumā norādīto ieķīlājamo īpašumu pilnā tā apjomā un hipotēkas priekšmets ir brīvs no trešo personu prasījumiem, bet atbildētājam /pers. D/ bija pienākums pirms hipotēkas līguma parakstīšanas pārliecināties par darījuma priekšmetu.

Ar dāvinājuma līguma saturu atbildētājam /pers. D/ bijis iespējams pārliecināties Ogres zemesgrāmatu nodaļā, sevišķi tā apstākļa dēļ, ka nekustamais īpašums iegūts 1998.gadā, kad vēl nepastāvēja vienotā datorizētā zemesgrāmata.

Judikatūrā nostiprināta atziņa, ka prettiesiski nodibinātas saistības nevar radīt paliekošas tiesiskas sekas.

Ņemot vērā, ka nekustamais īpašums šobrīd ir apgrūtināts ar hipotēku, kas cita starpā aizskar prasītāja mantiskās intereses, bet ķīlas ņēmējs to vēl nav realizējis, prasītāja interešu aizskārumu ir iespējams novērst.

Apelācijas instances tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzēja /pers. B/ pilnvarotā pārstāve /pers. G/ apelācijas sūdzību un prasību uzturēja saskaņā ar tajās norādītajiem argumentiem. Norādīja, ka atbildētājs /pers. C/ īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu ieguvis tikai uz noteiktu laiku – līdz brīdim, kad prasītājs sasniegs 25 gadu vecumu. Par iepriekš norādīto gan /pers. C/, gan viņa brālēnam /pers. E/ bijis zināms. Turklāt starp /pers. D/ un /pers. E/ noslēgtais aizdevuma līgums ar hipotēkas līgumu nav saistīts.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja /pers. B/ juridiskās palīdzības sniedzēja zvērināta advokāte Solvita Eimane norādīja, ka /pers. C/ rīcība bija aprobežota ar dāvinājuma līgumā noteikto uzlikumu. Pastāv pamatotas šaubas, vai noslēgtais hipotēkas līgums ir saistīts ar aizdevuma līgumu. Hipotēkas līgumā ir konstatējams trūkums, jo saistība, ko līgums nodrošina, tajā nav precīzi definēta.

Atbildētāja/pers. C/ pilnvarotā pārstāve /pers. H/ prasību un apelācijas sūdzību atzina. Paskaidroja, ka atbildētājs /pers. C/ pārāk uzticējies savam brālēnam /pers. E/ saistībā ar hipotēkas līguma noslēgšanu, taču par šāda līguma noslēgšanas sekām neviens neko nav paskaidrojis. Hipotēkas līgumā norādītais nekustamais īpašums /adrese B/, jau ir realizēts.

Atbildētāja/pers. D/ pilnvarotais pārstāvis /pers. I/ prasību un apelācijas sūdzību neatzina. Norādīja, ka attiecīgu ierakstu nenostiprināšanu zemesgrāmatā atbildētājs /pers. C/ varēja pārsūdzēt. /pers. D/ pie līguma noslēgšanas pārbaudījis tikai elektroniski pieejamo valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas informāciju saistībā ar ķīlā ņemamo nekustamo īpašumu, citi dokumenti atbildētājam nav bijuši pieejami.

Atbildētājs/pers. E/ uz tiesas sēdi nav ieradies, atlikt lietas izskatīšanu nav lūdzis. No lietas materiāliem redzams, ka viņam par tiesas sēdi paziņots

pienācīgā kārtībā, nosūtot tiesas pavēsti uz atbildētāja deklarēto dzīvesvietu.

Ņemot vērā iepriekš norādīto un nekonstatējot Civilprocesa likuma 209. un 210.pantā noteiktos pamatus lietas izskatīšanas atlikšanai, tiesas kolēģija atzīst par iespējamu lietu izskatīt atbildētāja /pers. E/ prombūtnē, vienlaicīgi atzīstot viņa neierašanos uz tiesas sēdi par neattaisnojošu.

M o t ī v u d a ļ a

Noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus tiesas sēdē un novērtējusi tos kopsakarā ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un prasība apelācijas instances tiesā izskatāmajā apjomā ir noraidāma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Ar apelācijas sūdzību nav pārsūdzēts pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru apmierināta prasītāja prasība par dāvinājuma līgumā noteiktā uzlikuma nodrošinājumu, līdz ar to Ogres rajona tiesas 2016.gada 30.marta spriedums šajā daļā atbilstoši Civilprocesa likuma 203.panta noteikumiem ir stājies likumīgā spēkā, un prasība attiecīgajā daļā apelācijas instances tiesā nav izskatāma.

Tādējādi secināms, ka apelācijas instances tiesas izskatīšanas priekšmets ir prasītāja prasība par 2010.gada 18.martā noslēgtā hipotēkas līguma atzīšanu par spēkā neesošu un aizlieguma atzīmes un hipotēkas dzēšanu zemesgrāmatā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu: (..) ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma argumentācijai.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos apstākļus un devusi tiem pareizu juridisko novērtējumu, kā arī objektīvi novērtējusi iesniegtos pierādījumus.

Tādējādi atzīstams, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums, kas attiecināms uz prasības noraidīto daļu, ir pareizs, un tā kā nav pamata pārvērtēt pirmās instances tiesas secinājumus, tad atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem Civillietu tiesas kolēģija, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai, tajā norādītos apsvērumus neatkārto.

Apelācijas sūdzības argumentus tiesas kolēģija atzīst par nepamatotiem.

Lietas izskatīšanā noskaidrots, un par to nevar būt strīda, ka /pers. C/ īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/, kas iegūtas uz 1998.gada 10.decembra dāvinājuma līguma ar /pers. F/ pamata (lietas 14.-17.lapa), ir aprobežotas laikā. Proti, dāvinājumam Civillikuma 1928.panta pirmās daļas izpratnē pievienots sevišķs uzlikums, nosakot /pers. C/ pienākumu nekustamo īpašumu dāvinājuma veidā atdot viņa dēlam, /pers. F/ mazdēlam, /pers. B/, sasniedzot pēdējam 25 gadu vecumu (dāvinājuma līguma 4.punkts). Tādējādi /pers. F/ dāvinājums /pers. B/ radījis īpašuma tiesības uz noteiktu laiku.

Tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. C/ laikā aprobežotā īpašuma tiesība pēc jēgas un būtības satur aizliegumu īpašumu atsavināt, kas vienlaikus nozīmē arī aizliegumu ieķīlāt, jo, kā pareizi norādīts apelācijas sūdzībā, dāvinājuma mērķis ir saglabāt uzdāvināto īpašumu, lai to tālāk nodotu /pers. B/.

Arī tiesību doktrīnā norādīts: Civillikuma 1928.pants paredz, ka, slēdzot dāvinājuma līgumu, apdāvinātam var uzlikt pienākumu atdot visu priekšmetu vai tā daļu kādam citam. Minētais apdāvinātā tiesību aprobežojums loģiski saistās ar atsavināšanas tiesību aizliegumu, jo – kā apdāvinātais varēs vēl atdot dāvanu citam, ja būs to jau atsavinājis (*sk. A.Grūtups, E.Kalniņš. Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Īpašums. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 291., 292.lpp.*).

Līdz ar to šāds nekustamā īpašuma īpašnieka īpašuma tiesību aprobežojums, tiesas kolēģijas ieskatā, ir nostiprināms zemesgrāmatas nodalījumā atbilstoši Zemesgrāmatu likuma 44.panta otrajai daļai un tas atbilst šī likuma 16.panta 2.punkta "b" apakšpunktā noteiktajam ierakstam.

Civillikuma 1305.pantā noteikts, ka ar līgumu (..) nevar ieķīlāt lietu, ko aizliegts atsavināt. Piezīme. 1076. un turpmāko pantu noteikumi par tāda atsavinājuma sekām, kas izdarīts pretēji aizliegumam, piemērojami arī ieķīlājumam.

Ja hipotēka nodibināta pretēji atsavināšanas aizliegumam, kas noteikts ar līgumu vai testamentu, hipotēku var atzīt par spēkā neesošu tad, ja atsavināšanas aizliegums ir bijis ierakstīts zemesgrāmatā (*sk. G.Višņakova K.Balodis. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Lietas; Valdījums; Tiesības uz svešu lietu,. R.:Mans īpašums, 1998, 179.lpp.*), jo atbilstoši Civillikuma 1081.pantam: ja īpašnieka rīcība par nekustamo īpašumu aprobežota ar tiesas lēmumu vai ar līguma vai testamenta noteikumu, tad šis aizliegums ir spēkā pret trešām personām tikai tad, kas tas ierakstīts zemes grāmatās.

Lietā nevar būt strīda par to, ka /pers. F/ dāvinājumam pievienotais sevišķais uzlikums zemesgrāmatas nodalījumā atsevišķa ieraksta, aizlieguma vai atzīmes veidā nav ticis ierakstīts, līdz ar ko tas nav un nevarēja būt zināms trešajām personām, tostarp hipotēkas ņēmējam, atbildētājam /pers. D/.

Minēto nemaina prasītājas pārstāves paskaidrotais, ka dāvinājuma līgums bija pieejams zemesgrāmatu nodaļā, un tur atbildētājs varējis ar to iepazīties.

Saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 1.pantā noteikto zemesgrāmatu ierakstiem ir publiska ticamība, un lai arī 101.pants paredz, ka katrs var ieskatīties zemesgrāmatās un pieprasīt no tām uzziņas, izrakstus, norakstus un apliecības, 102.pants noteic, ka ieskatīties nostiprinājumu žurnālos, nekustamu īpašumu lietās un dokumentu grāmatās, tāpat arī saņemt no tām uzziņas, izrakstus, norakstus un apliecības, privātas personas (..) var vienīgi ar zemesgrāmatu nodaļas tiesneša atļauju.

Atbilstoši /pers. D/ pilnvarotā pārstāvja paskaidrotajam, /pers. D/ ar ieķīlātā nekustamā īpašuma zemesgrāmatas nodalījuma ierakstiem iepazinies, un nodalījumā nekāda veida aizliegumi nav bijuši nostiprināti, kas atbilst arī lietā konstatētajiem faktiem.

Šādos apstākļos tiesas kolēģijai nav pamata uzskatīt, ka /pers. D/ būtu rīkojies nelabticīgi un pirms 2010.gada 18.martā hipotēkas līguma noslēgšanas nebūtu pārliecinājies par ķīlas priekšmetu.

Par nepamatotu atzīstams apelācijas sūdzības arguments, ka /pers. D/ pirms hipotēkas līguma noslēgšanas vajadzējis pārliecināties par dāvinājuma līguma saturu sevišķi tādēļ, ka īpašums uz tā pamata iegūts 1998.gadā, kad vēl nav pastāvējusi datorizētā zemesgrāmata, jo, tiesas kolēģijas ieskatā, datorizētās zemesgrāmatas ieviešana nemainīja zemesgrāmatu nodalījumu saturu un nodalījumā esošo ierakstu un nostiprinājumu skaitu.

Ievērojot iepriekš norādīto, apelācijas instances tiesa atzīst, ka, neesot zemesgrāmatas nodalījumā ierakstītam attiecīgam tiesību aprobežojumam – aizliegumam atsavināt, kas ietver sevī arī ieķīlāšanas aizliegumu, atbildētājam /pers. D/ bija gan faktisks, gan tiesisks pamats uzskatīt, ka /pers. C/ saskaņā ar Civillikuma 927.pantu ir pilnīgas varas tiesības pār lietu, tostarp, 1306.pantā noteiktās tiesības lietu ieķīlāt.

Līdz ar minēto nav pamata atzīt, ka ķīlas ņēmējs atbildētājs /pers. D/ būtu rīkojies prettiesiski un tādēļ 2010.gada 18.marta hipotēkas līgums atbilstoši Civillikuma 1. un 1415.pantam būtu atzīstams par spēkā neesošu.

Civillikuma 1080.pantā noteikts, ka ar līgumu var aizliegt atsavināt tikai tad, kad tam, kam par labu šis aprobežojums noteikts, ir pie tam kāda interese. Bet arī tad pretēja darbība dod cietušajam tikai tiesību prasīt atlīdzību, bet pats atsavinājums paliek spēkā.

No minētā izriet, ka apdāvinātajam, pārkāpjot aizliegumu atsavināt, kas saskaņā ar Civillikuma 1305.pantu sevī ietver arī ieķīlāšanas aizliegumu, kā tas ir noticis konkrētajā gadījumā, no pārkāpēja var prasīt piedzīt zaudējumus, taču tas nav šīs lietas izskatīšanas priekšmets. Secīgi, izskatāmajā lietā nav izšķirošas nozīmes apelācijas sūdzībā plaši aprakstītajai /pers. C/ nelabticīgajai rīcībai, jo šie apstākļi ir pārbaudāmi un vērtējami citas tiesvedības ietvaros.

Rezumējot iepriekš izklāstītos argumentus un apsvērumus, kā arī ņemot vērā pirmās instances tiesas konstatētos faktus un to juridisko novērtējumu,

kam apelācijas instances tiesa pievienojas, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. B/ prasība par 2010.gada 18.martā starp /pers. C/ un /pers. D/ noslēgtā hipotēkas līguma atzīšanu par spēkā neesošu un uz šī līguma pamata ierakstītās aizlieguma atzīmes un hipotēkas dzēšanu zemesgrāmatā kā nepamatota ir noraidāma.

Tiesas kolēģija, ņemot vērā Civilprocesa likuma 426.pantā noteiktās prasības par lietas izskatīšanas robežām apelācijas instancē, atstāj bez ievērības un nevērtē apelācijas sūdzības iesniedzēja pārstāves un viņa juridiskās palīdzības sniedzējas paskaidrojumus un apsvērumus par hipotēkas līguma iekšējiem trūkumiem sakarā ar to, ka tajā nav precīzi definēta saistība, kuru hipotēka nodrošina, un ka aizdevuma līgumam piemīt fiktīva darījuma pazīmes, jo apelācijas sūdzībā šādi argumenti nav norādīti un iebildumi pirmās instances tiesas secinājumiem saistībā ar minētajiem apstākļiem nav izteikti.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti prasību par hipotēkas līguma atzīšanu par spēkā neesošu un aizlieguma atzīmes un hipotēkas dzēšanu zemesgrāmatā ir noraidījusi. Apelācijas sūdzībā norādītie argumenti apstiprinājumu nav guvuši.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājs ar Ogres rajona tiesas tiesneša 2014.gada 5.februāra lēmumu ir daļēji atbrīvots no valsts nodevas samaksas par prasības pieteikuma iesniegšanu, nosakot valsts nodevu 71,14 EUR apmērā, ko prasītāja pārstāve ir samaksājusi (lietas 10.lapa).

Ar pirmās instances tiesas spriedumu ir apmierināts prasītāja prasījums par dāvinājuma līgumā noteiktā uzlikuma nodrošinājumu (spriedums šajā daļā kā nepārsūdzēts stājies likumīgā spēkā), līdz ar ko no visiem atbildētājiem vienādās daļās par labu prasītājam piedzenama par mantisko, bet nenovērtējamo prasījumu samaksātā valsts nodeva 71,14 EUR apmērā, t.i., 23,71 EUR no katra.

Tāpat atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta pirmajai daļai no visiem atbildētājiem vienādās daļās valsts ienākumos piedzenama nesamaksātā valsts nodeva par prasības nodrošināšanu 71,14 EUR, t.i., 23,71 EUR no katra. Norāde pirmās instances tiesas spriedumā, ka par prasības nodrošināšanu konkrētajā lietā maksājama valsts nodeva 300 EUR ir kļūdaina, jo tā noteikta, nepareizi konstatējot nodrošināmās prasības summu. Proti, lietā piemērotais prasības nodrošinājums ir vērsts uz apmierinātās prasības daļas nodrošināšanu, t.i., prasījumu, kam ir mantisks raksturs, bet kas nav jānovērtē. Līdz ar to nav pamata atzīt, ka nodrošināmā prasījuma summa ir apstrīdētā hipotēkas līguma summa 60 000 EUR.

Noraidot prasītāja prasību daļā par hipotēkas līguma atzīšanu par spēkā neesošu un aizlieguma atzīmes un hipotēkas dzēšanu zemesgrāmatā, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta trešo daļu, nesamaksāto valsts nodevas daļu 1 706,97 EUR apmērā šajā lietā uzņemas valsts.

Daļēji apmierinot prasību, tiesas kolēģija atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta jēgu un būtību ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu šajā lietā visiem lietas dalībniekiem jāuzņemas vienādās daļās.

Atbilstoši lietas uzziņai (lietas 3.lapa), Tiesu informācijas sistēmas pavēstu uzziņai un pasta iestāžu noteiktajiem tarifiem kopējie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu pirmās un apelācijas instances tiesā šajā lietā ir 92,61 EUR, līdz ar ko katra lietas dalībnieka proporcionālā daļa ir 23,15 EUR.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja pārstāve minētos izdevumus ir iemaksājusi 7,83 EUR (lietas 11.lapa) un 19,76 EUR (lietas 153.lapa), kopā 27,59 EUR, tādējādi pārmaksājot 4,44 EUR. Lai saņemtu pārmaksāto naudas līdzekļu atmaksu, prasītājam jāvēršas Tiesu administrācijā (*sk. informatīvo materiālu https://www.tiesas.lv/Media/Default/Page/Zinojums_atmaksa.pdf*).

Atbildētājs/pers. C/ ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus ir iemaksājis 19,76 EUR (lietas 152.lapa), līdz ar to no viņa ar spriedumu piedzenama nesamaksātā izdevumu daļa 3,39 EUR (23,15 – 19,76 = 3,39).

Lietā nav ziņu par to, ka atbildētāji /pers. D/ un /pers. E/ būtu samaksājuši ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus jebkādā apmērā, līdz ar ko tie proporcionāli tiesas noteiktajam apmēram no viņiem piedzenami ar spriedumu, proti, 23,15 EUR no katra.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu nosakāms labprātīgas izpildes termiņš spriedumam daļā par naudas summu piedziņu – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 204.[1] un 432.pantu Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

noraidīt /pers. B/ prasību pret /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ par 2010.gada 18.martā starp /pers. C/ un /pers. D/ noslēgtā hipotēkas līguma atzīšanu par spēkā neesošu un aizlieguma atzīmes un hipotēkas dzēšanu zemesgrāmatā.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, /pers. D/, personas kods /personas kods/, un /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts nodevu 23,71 EUR (divdesmit trīs *euro*, 71 centu) no katra.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, /pers. D/, personas kods /personas kods/, un /pers. E/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos valsts nodevu 23,71 EUR (divdesmit trīs *euro*, 71 centu) no katra.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,39 EUR (trīs *euro*, 39 centus).

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, un /pers. E/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 23,15 EUR (divdesmit trīs *euro*, 15 centus) no katra.

Noteikt, ka maksājuma dokumenti par valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu valsts ienākumos tiem paredzētajos kontos sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā nekavējoties iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesnese A.Veita

Tiesnese I.Celmiņa

Tiesnesis N.Riņķis